

მდგრადი განვითარების მიზანი 2: შიმშილის აღმოფხვრა, სასურსათო უსაფრთხოებისა და გაუმჯობესებული კვების მიღწევა და მდგრადი სოფლის მეურნეობის ხელშეწყობა

შინაარსი

მდგრადი განვითარების მიზანი 2: შიმშილის აღმოფხვრა, სასურსათო უსაფრთხოებისა და გაუმჯობესებული კვების მიღწევა და მდგრადი სოფლის მეურნეობის ხელშეწყობა.....	1
რაში მდგომარეობს მიზნის არსი?	1
ქვემიზნები მიზნისთვის „არა შიმშილს!“:	2
ფაქტები და მონაცემები:.....	3
შიმშილობასთან დაკავშირებული ტერმინები	3
შიმშილობის მიზეზები:.....	5
რატომ არის ეს მნიშვნელოვანი?	7
კვების პრობლემა განვითარებულ ქვეყნებში	7
მე რისი გაკეთება შემიძლია?	8
გამოყენებული ლიტერატურა:	9
ქვიზი (სწორი პასუხები გამწვანებულია)	¡Error! Marcador no definido.

რაში მდგომარეობს მიზნის არსი?

2030 წლისთვის შიმშილი უნდა აღმოიფხვრას მსოფლიოს ყველა ქვეყანაში, სასურსათო უსაფრთხოებითა და სოფლის მეურნეობაში მდგრადობის პრინციპების დანერგვით გაუმჯობესდეს ადამიანების კვების უსაფრთხოება.

როგორც ცნობილია, მსოფლიოში ჯამურად მოყვანილი და წარმოებული საკვების კალორიებით შესაძლებელია არსებული 7,8 მილიარდი მოსახლეობის დაპურება, მეტიც მათ საკმარისზე 1,5-ჯერ მეტი კალორიები ერგებათ. თუმცა ვხედავთ, რომ გვყავს მოსახლეობა, რომლებიც შიმშილობენ და მათი რაოდენობა, სათანადო ღონისძიებების გაუტარებლად, გაიზრდება. რატომ ხდება ასე? პრობლემა საკვების გადანაწილებაშია და ასევე მის დიდ დანაკარგებში, რომელთა წილი 30-40%-ია.

დროა გადავავასოთ თუ როგორ მოგვყავს, ვუზიარებთ და მოვიხმართ საკვებს. აღნიშნულის სწორად გაკეთების შემთხვევაში ჩვენი სოფლის მეურნეობა, ტყე და საბადურები მოგვცემდა ნოყიერ საკვებს ყველასთვის და ასევე გამოიმუშავებდა ღირსეულ შემოსავალს, საზოგადოებაზე ორიენტირებული სოფლის განვითარებითა და გარემოს დაცვის გათვალისწინებით. ვუთხრათ არა შიმშილს!

ამჟამად ჩვენი ნიადაგი, სუფთა წყალი, ოკეანეები, ტყეები და ბიომრავალფეროვნება სწრაფად დეგრადირდება. კლიმატის ცვლილება კი უფრო მეტად ახდენს გავლენას იმ რესურსზე რომელზეც ვართ დამოკიდებული, იზრდება ისეთ კატასტროფებთან დაკავშირებული რისკები როგორიცაა გვალვები და წყალდიდობები, რაც სხვა ზარალთან ერთად მოსავალს ანადგურებს.

ბევრი ქალი და კაცი ვეღარ ახერხებს საკუთარი მიწით საკმარისი ფინანსური რესურსის მოძიებას, რაც აიძულებს მათ ქალაქებისკენ მიგრაციას, სადაც ახალ შესაძლებლობებს ეძებენ. არასაკმარისი საკვების და მისი უსაფრთხოების ნორმებთან შეუსაბამობის გამო მილიონობით ბავშვი აჩერებს ზრდასან არიან თავის ასაკთან შედარებით უფრო ტანმორჩილები.

ჩვენ გვჭირდება საფუძვლიანად შევცვალოთ გლობალური საკვებისა და სოფლის მეურნეობის სისტემა, რათა გამოვკვებოთ ის 821 მილიონი ადამიანი, რომელთაც დღეის მონაცემებით უწევთ შიმშილობა. ასევე 2050 წლისთვის უნდა დავაზღვიოთ ის 2 მილიარდი ადამიანი რომელთაც აღმოჩნდებიან შიმშილის ზღვარზე. სოფლის მეურნეობაში ინვესტიციები გაზრდის პროდუქტიულობა და მდგრადი საკვების სისტემის შექმნა გამოსავალია, რაც შეამცირებს შიმშილის საფრთხეს.

ქვემიზნები მიზნისთვის „არა შიმშილი“:

- 2030 წლისათვის შიმშილის აღმოფხვრა და ყველასთვის, განსაკუთრებით ღარიბი და მოწყვლად მდგომარეობაში მყოფი ადამიანებისთვის, მათ შორის ჩვილებისთვის, მთელი წლის განმავლობაში უსაფრთხო, ნოყიერი და საკმარისი საკვების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა
- 2030 წლისთვის კვების დეფიციტის აღმოფხვრა, ხოლო 2025 წლისთვის მიღწეული იქნას მიზნობრივი მაჩვენებლები 5 წლამდე ასაკის ბავშვების ზრდის შეფერხების შემცირების მიმართულებით; ასევე დაკმაყოფილებული იქნეს მოზარდი გოგონების, ორსულობისა და ლაქტაციის პერიოდში მყოფი ქალების, ასევე ასაკოვანი პირების კვებითი საჭიროებები
- 2030 წლისთვის სოფლის მეურნეობის პროდუქტიულობის და სურსათის მცირე მწარმოებლების, კერძოდ, ქალების, მკვიდრი მოსახლეობის, საოჯახო ფერმერების, მწყემსებისა და მეთევზეების შემოსავლების გაორმაგება, მათ შორის მიწაზე და სხვა პროდუქტიულ რესურსებზე და საშუალებებზე, ცოდნაზე, ფინანსურ მომსახურებაზე, ბაზრებსა და დამატებითი ღირებულების შექმნის და არასასოფლო-სამეურნეო სექტორში დასაქმების შესაძლებლობებზე უსაფრთხო და თანაბარი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის მეშვეობით
- 2030 წლისათვის სურსათის წარმოების მდგრადი სისტემების უზრუნველყოფა და სიცოცხლისუნარიანი სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის დანერგვა, რომელიც გაზრდის პროდუქტიულობას და წარმოების მოცულობას, ხელს შეუწყობს ეკოსისტემების შენარჩუნებას, რაც გააძლიერებს კლიმატის ცვლილებასთან, ექსტრემალურ ამინდთან, გვალვასთან, წყალდიდობასა და სხვა სახის კატაკლიზმებთან ადაპტირების უნარს და თანდათანობით გააუმჯობესებს მიწის ნაკვეთებისა და ნიადაგის ხარისხს
- 2020 წლისთვის თესლების, სასოფლო-სამეურნეო კულტურების, ფერმისა და შინაური ცხოველების და მათი მონათესავე ველური სახეობების გენეტიკური მრავალფეროვნების შენარჩუნება, მათ შორის კარგად მართული და დივერსიფიცირებული სათესლე და მცენარეთა ბანკების საშუალებით სახელმწიფო, რეგიონულ და საერთაშორისო დონეებზე, აგრეთვე გენეტიკური რესურსების და ამასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნის გამოყენებით მიღებული სარგებლის ხელმისაწვდომობის და სამართლიანი და თანაბარი გაზიარების უზრუნველყოფა, როგორც ეს საერთაშორისო დონეზე იქნა შეთანხმებული

- სოფლის ინფრასტრუქტურის, სოფლის მეურნეობის კვლევის და საკონსულტაციო მომსახურების, ტექნოლოგიების განვითარების და მცენარეებისა და მსხვილფეხა საქონლის გენეტიკურ ბანკებთან დაკავშირებით ინვესტიციების ზრდა, მათ შორის ინტენსიური საერთაშორისო თანამშრომლობის გზით, განვითარებად, განსაკუთრებით ყველაზე ნაკლებად განვითარებულ ქვეყნებში სოფლის მეურნეობის პროდუქტულობის ზრდის მიზნით
- მსოფლიო სასოფლო-სამეურნეო ბაზრებზე ვაჭრობის შეზღუდვებისა და შეფერხებების აღმოფხვრა, მათ შორის სოფლის მეურნეობის საექსპორტო პროდუქტებზე სუბსიდიებისა და ყველა მსგავსი გავლენის მქონე აქტივობის ერთობლივი გაუქმება, ღოჭას განვითარების რაუნდის შესაბამისად
- სურსათის სასაქონლო ბაზრების გამართული ფუნქციონირებისა და საბაზრო ინფორმაციაზე დროული წვდომის უზრუნველყოფა, მათ შორის საკვები პროდუქტების რეზერვების შესახებ, რათა თავიდან იქნეს აცილებული და სურსათის ფასების მკვეთრი რყევები

ფაქტები და მონაცემები:

- ✓ ამჟამინდელი შეფასებით, თითქმის 690 მილიონი ადამიანი შიმშილობს, ანუ მსოფლიოს მოსახლეობის 8.9% - მონაცემი ერთ წელიწადში 10 მილიონით გაიზარდა, ხოლო ხუთ წელიწადში 60 მილიონით.
- ✓ უმრავლესობა ადამიანებისა, რომლებიც არასრულფასოვნად/არასაკმარისად იკვებებიან, მათი რეგიონული განაწილების სურათი შემდეგია - 381 მილიონი - აზიაში ცხოვრობს, ხოლო 250 მილიონზე მეტი ადამიანი - აფრიკაში, სადაც არასაკმარისი კვების პრობლემა ბევრად სწრაფად იზრდება, ვიდრე მსოფლიოს ნებისმიერ სხვა წერტილში. ამ 2 რეგიონში სიღარიბეს და შიმშილობას მაღალი შობადობა ემატება.
- ✓ მსოფლიოში 2019 წელს, 750 მილიონზე მეტი ადამიანი - ათიდან ერთი - სასურსათო უსაფრთხოების დაუცველობით დაზარალდა.
- ✓ 2019 წელს დაახლოებით 2 მილიარდ ადამიანს მსოფლიოში არ ჰქონდა რეგულარული წვდომა უსაფრთხო და საკმარის საკვებზე.
- ✓ თუ ბოლოდროინდელი ტენდენციები გაგრძელდება, შიმშილით დაზარალებულთა რიცხვი 2030 წლისთვის გადააჭარბებს 840 მილიონს, ანუ გლობალური მოსახლეობის 9.8 პროცენტს.
- ✓ 2019 წელს 144 მილიონი 5 წლამდე ბავშვი შიმშილობით დაზარალდა, რომელთა სამი მეოთხედი ცხოვრობს სამხრეთ აზიასა და სუბსაჰარულ აფრიკაში.
- ✓ 2019 წელს 5 წლამდე ბავშვების 6,9 პროცენტში (ანუ 47 მილიონ ბავშვს) საკვების უკმარისობით ან მწვავე არასაკმარისი კვებით, გამოწვეული იყო სხვადასხვა დაავადებები.
- ✓ სავარაუდოდ, სიტუაცია კიდევ უფრო გაუარესდება COVID-19-ის გამო.

შიმშილობასთან დაკავშირებული ტერმინები

შიმშილი და საკვების უკმარისობა – მოხმარებული საკვების სერიოზული ნაკლებობით გამოწვეული ფიზიკური მდგომარეობაა. საკვების ხანგრძლივმა დეფიციტმა შეიძლება

გამოიწვიოს დისკომფორტი, სისუსტე ან ტკივილი. ხშირად შიმშილი იწვევს გარე სხვა ფაქტორების ჩარევის გარეშე მსხვერპლის დაღუპვას.

საკვების სისტემატური უკმარისობა არ არის ისეთი სერიოზული მდგომარეობა, როგორც შიმშილი, თუმცა ის ორგანიზმის სერიოზულ დასუსტებას იწვევს. შეიძლება ითქვას, რომ სისუსტე შიმშილისა და საკვების უკმარისობის მხოლოდ პირდაპირი გამოვლინებაა. მას სხვა არანაკლებ სერიოზული შედეგები მოსდევს, როგორებიცაა ბავშვთა შრომა, რადგან ოჯახს არსებობისათვის ბავშვების შრომის გამოყენება უწევს მიღებული სარგებლის სანაცვლოდ, ან/და პროდუქციის გამომშუავებლად დახმარებისთვის (ძირითადად, მიწაზე სამუშაოდ). ბავშვთა შრომა მას ართმევს განათლების უფლებას, რაც მომავალშიმას არ მისცემს საშუალებას მაღალანაზღაურებად სამუშაოზე დასაქმდეს. ტრეფიკინგის მსხვერპლიც ყველაზე ხშირად სწორედ ღარიბები ხდებიან, მათ იძულებით აშრომებენ და ამის სანაცვლოდ მათი ცხოვრების ხარისხი არ უმჯობესდება.

ასევე შიმშილობასა და რესურსების დეფიციტს ხშირად კონფლიქტი და ომი მოსდევს, რასაც სიტუაციის კიდევ უფრო დამძიმებისკენ მიჰყავს. არ არის გასაკვირი, რომ ხანგრძლივ შიმშილსა და საკვების უკმარისობამ შეიძლება ქრონიკული დაავადებები, ასევე ავადმყოფობები გამოიწვიოს, რადგან ამ დროს ორგანიზმს აღარ აქვს რესურსები გაუმკლავდეს დაავადებებს, დაავადებულს კი სიღარიბის გამო, მისი განკურნების საშუალებაც არ აქვთ, რაც ხშირად სიკვდილით მთავრდება. ლეტალური შედეგის გარეშე მოშიმშილეს ორგანიზმი დასუსტებულია, რაც ნიშნავს, რომ მათ არ აქვთ საკმარისი ძალა და ენერგია, რომ გაუმკლავდნენ პრობლემებს და თავი დააღწიონ სიღარიბეს.

არასრულფასოვანი/არასაკმარისი კვება - სამედიცინო ნორმებით დადგენილია საკვების რაოდენობა, რომელზე ნაკლები და მეტი კალორიების მოხმარებას ადამიანის ჯანმრთელობის დარღვევისკენ მიყვავართ. ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის შეფასებით ადამიანის კვების საშუალო დღიურმა ნორმამ უნდა შეადგინოს არანაკლებ 2400-2500 კილოკალორია (ზრდასრული ადამიანის). მცირედი განსხვავებაა ქალის და მამაკაცისთვის საჭირო კალორიებს შორის, ასევე ასაკის მიხედვითაც გვხვდება განსხვავებები. მაგალითად, ხანდაზმულებს ნაკლები კალორია სჭირდებათ. მნიშვნელობა ენიჭება ასევე საქმიანობის ტიპსაც. ფიზიკურად დიდი დატვირთვით მომუშავე ადამიანები მეტ კალორიებს საჭიროებენ. არ უნდა დაგვავიწყდეს ასევე ბუნებრივი ფაქტორებიც. თუ დღიურმა ნორმამ შეადგინა 1800 კილოკალორიაზე ნაკლები, ეს უკვე არასრულფასოვანი კვების მაჩვენებელია, ხოლო 1000 კილოკალორია კრიტიკული ზღვარია, რაც სრულ შიმშილს ნიშნავს. თუმცა მხოლოდ კალორიები არ განაპირობებს კვების რაციონის სრულფასოვნებას. კვების აუცილებელი პირობაა კვების რაციონის ბალანსირებული შედგენილობა. კერძოდ, გასათვალისწინებელია ცილების, ცხიმებისა და ნახშირწყლების განსაზღვრული დაბალანსებული რაოდენობა. თუ რომელიმე მათგანის რაოდენობა ნაკლებია ნორმაზე, კვება უკვე არასრულფასოვნად ითვლება.

სხეულის მასის ინდექსი იანგარიშება სიმაღლე-წონის თანაფარდობით, რათა ადამიანმა იცოდეს, რასთან აქვს საქმე. მიიჩნევა, რომ 18,5-ზე ნაკლები ინდექსი ნორმაზე ნაკლებ წონას გულისხმობს და კვების დეფიციტზე მიუთითებს, 18,5-დან 25-მდე შუალედში სხეულის მასის ინდექსი ნორმალურია, 25-30 – ჭარბ წონას გულისხმობს, ხოლო 30-ის ზემოთ უკვე სიმსუქნეა.

სამართლიანი ვაჭრობა (Fair trade) არის პროდუქტების ყიდვისა და გაყიდვის სამართლიანი ფორმა, რომელიც გარანტიას, რომ ადამიანები რომლებიც პროდუქციას აწარმოებენ განვითარებად ქვეყნებში იღებენ სამართლიან თანხას. ამით ფერმერები უკეთეს ანაზღაურებას

იღებენ და იუმჯობესებენ საცხოვრებელ პირობებს. თუკი პროდუქციას „სამართლიანი ვაჭრობის“ სერტიფიკატი აქვს, ეს ნიშნავს, რომ ადგილობრივი ფერმერებისთვის უსაფრთხო სამუშაო პირობებია შექმნილი, გარემოს დაცვა უზრუნველყოფილია და პროდუქცია არ შეიცავს საშიშ ქიმიკატებს, უზრუნველყოფილია მათი საცხოვრისის მდგრადობა და ფერმერებს და იქ მომუშავე ადამიანებს წვდომა აქვთ სათემო განვითარების ფონდებზე

შემშლლობის მიზეზები:

საინტერესოა, თუ რა იწვევს საკვების დეფიციტს. ფაქტორებს შორის აღსანიშნავია ბუნებრივი, სოციალური, ეკონომიკური, პოლიტიკური და დემოგრაფიული ფაქტორები.

- ენერგო მომხმარებლებზე ფასების ზრდა, იწვევს საკვებზე ფასების ზრდას.
- საკვებზე მოთხოვნის გაზრდა მოსახლეობის ზრდის პარალელურად მიმდინარეობს; ამავედროულად სწრაფად მზარდი ეკონომიკის ქვეყნებში საგრძნობლად იმატა მოხმარებული საკვების მოცულობამ და გაიზარდა მოთხოვნა ისეთ საკვებზე (ხორცი, კვერცხი, რძის პროდუქტები), რომლებიც ტრადიციულად ამ ქვეყნებში ნაკლებად მოიხმარებოდა. მაგალითად, აზიის ქვეყნების წამყვანი კულტურა ბრინჯი იყო და ის თევზთან ერთად ყოველდღიურ რაციონში იკავებდა ადგილს.
- გახშირებული გვალვები და შტორმული ხასიათის წვიმები ამცირებს პროდუქციის მოყვანის მასშტაბებს, იგივე შეიძლება ითქვას ბუნებრივ-კატასტროფულ მოვლენებზე, რომელთა სიხშირემ საგრძნობლად იმატა. საკვებზე ფასის ზრდას კი მოჰყვება ის, რომ მსოფლიო ბაზარზე ძვირ ფასებს განვითარებადი ქვეყნები ვერ იხდიან და პროდუქცია განვითარებულ ქვეყნებს რჩებათ. ეს ზრდის ქვეყნებს შორის უთანასწორობას.
- ბიოსაწვავის მოხმარება იზრდება, მისთვის ნედლეულის მოყვანა კი სასოფლო-სამეურნეო მიწების მოხმარებიდან ამოღებას გულისხმობს ადამიანების საკვებისთვის განკუთვნილი ფართობებიდან. ბიოსაწვავზე მოთხოვნა აშშ-სა და ევროპის ქვეყნებშია, რაც გულისხმობს ამ პროცესის შეუქცევად ხასიათს, რადგან ბიოსაწვავს ჰყავს მომხმარებელი და მის გასაღების ბაზარს საფრთხე არ შეექმნება.
- განვითარებადი ქვეყნები, რომლებიც სასურსათო დახმარების იმედად არიან, დგანან ამ დახმარების შეწყვეტის პრობლემის წინაშე, რადგან დონორ ქვეყნებში განუხრელად იზრდება ხანდაზმულთა წილი მოსახლეობაში, რაც ადგილზე მეტ ფინანსურ ტვირთს გულისხმობს სოციალური პრობლემების მოსაგვარებლად.
- ბაზარზე ორიენტირებული კომერციული პრაქტიკა, გაანადგურონ ზედმეტი პროდუქცია ფასების სტაბილურობას განაპირობებს, თუმცა არ ჭრის შემშლლობის მწვავე პრობლემას.
- კონფლიქტების და ომში ჩართული ქვეყნების მოსახლეობა რისკ-ჯგუფია. მათ პოლიტიკური არასტაბილურობის გამო არ აქვთ საშუალება შექმნან დოვლათი, იძულებითი მიგრაციის საფრთხის ქვეშ არიან და ამავედროულად, უნადგურდებათ მოყვანილი პროდუქცია.
- სიღარიბე თავისთავად იწვევს შემშლლობას, რასაც დამატებითი ახსნაც არ ჭირდება.
- განათლებას პირდაპირი კავშირი აქვს პიროვნების ცოდნასა და უნარებთან, რომლის არსებობის შემთხვევაში მისი დასაქმების შანსი მრავალჯერ იზრდება. ეს კი სიღარიბისგან და შესაბამისად შემშლლობისგან და არასაკმარისი კვებისგან თავის დაღწევის საშუალებაა.
- მაღალი ბუნებრივი მატების მქონე ქვეყნებში მეტი დაწოლაა რესურსებზე, მეტია კონკურენცია სამუშაო ბაზარზე. სოფლებში მრავალშვილიანობის გამო მიწის დაქუცმაცება ხდება მეტ მემკვიდრეზე. ამით მცირდება თითოეულის მიერ მოყვანილი სასოფლო პროდუქციის მოცულობა. არ რჩებათ გასაყიდი ან გასაცვლელი პროდუქცია, მათი დიეტა ერთფეროვანი ანუ დაუბალანსებელი ხდება.

არავის გაუკვირდება, თუ ვიტყვი, რომ განვითარებული ქვეყნების ფერმერები ერთი და იმავე ფართობის სავარგულებიდან მეტ მოსავალს იღებენ, ვიდრე განვითარებადი ქვეყნებისა. აღსანიშნავია ამის რამდენიმე მიზეზი:

- ✓ განვითარებადი ქვეყნების უმეტესობას აქვს თვითკმარი მეურნეობები, რაც გულისხმობს, რომ აქ მოწეული სურსათი ძირითადად საოჯახო მოხმარებისთვისაა განკუთვნილი. თვითკმარ მეურნეობებს არ აქვთ სურვილი და მოტივაცია, გაზარდონ თავიანთი პროდუქტიულობა.
- ✓ განვითარებადი ქვეყნებში იშვიათია მონოკულტურები, მათ მრავალფეროვანი პროდუქცია მოჰყავთ, რაც უფრო მეტად ზღუდავს რომელიმე პროდუქციის ჭარბად მიღებას კომერციული მიზნებისთვის. ამით გასაღების ბაზარზე გასვლა ეზღუდებათ. გარდა ამისა, ისინი ვერ იკავებენ სპეციალურ ნიშას, ვერ სპეციალიზდებიან ერთი პროდუქციის წარმოებაში.
- ✓ ტრადიციული სასოფლო-სამეურნეო მეთოდები გამოიყენება იმის გამო, რომ არ არის საკმარისი ცოდნა და ტექნოლოგიები სიტუაციის შესაგვლელად.
- ✓ ვინაიდან სურსათის შენახვას სპეციფიკური პირობები სჭირდება, რომელთა უზრუნველყოფის საშუალებაც ადგილობრივ ფერმერებს არ აქვთ, მოწეული პროდუქციის დიდ ნაწილს მწერები და მღრღნელები ანადგურებენ. ვარაუდობენ, რომ სუსტად განვითარებულ ქვეყნებში პროდუქციის 30%-იან დანაკარგს სწორედ შენახვის პირობების არარსებობა იწვევს.
- ✓ შვილების სიმრავლის გამო ოჯახის თავის სიკვდილის შემდეგ შთამომავლები საგვარეულო მიწებს წვრილ ერთეულებად ყოფენ. ეს შესაძლოა სამართლიანი იყოს, რადგან მათ თანაბარი ფართობის სავარგულები ხვდებათ, მაგრამ უკვე აღარ არის საკმარისი მომავალი განვითარებისთვის. მცირემიწიანი ტერიტორია ტექნიკით ვეღარ მუშავდება, რაც ზრდის დამუშავებისთვის საჭირო ღროს, რომელიც შეიძლება სხვა შემოსავლიან საქმეს დათმობოდა.
- ✓ ხშირად გლეხებს საკუთარი მიწაც არ აქვთ და სხვისთვის მუშაობენ, რაც გულისხმობს მეპატრონისთვის პროდუქციის მეტი წილის ჩაბარებას და თავისთვის მხოლოდ მცირე ნაწილის წამოღებას, რაც ხშირად ოჯახსაც ძლივს ჰყოფნის. მეტი მოსავლის მიღება არც ამ გლეხის ინტერესშია, ვინაიდან მეტს ჩამოართმევენ.
- ✓ განვითარებადი ქვეყნებში აგრობიზნესის კორპორაციები გლეხებს ურჩევენ, დაანებონ თავი სურსათის მოყვანას თავი და თამბაქოს, ბამბის ან ჩაის წარმოებაზე გადაერთონ. ეს თითქოს ლოგიკურიც კია, რადგან პროდუქცია ექსპორტზე გადის, მაგრამ მსოფლიო ბაზარზე არსებულ ტენდენციას თუ გავითვალისწინებთ, მათზე ფასი განუხრელად მცირდება, ამდენად, ფერმერები, რომლებსაც ადრე სურსათი მოჰყავდათ, ხვდებიან, რომ იმაზე ნაკლების მსყიდველობითუნარიანობა აქვთ, ვიდრე მაშინ ექნებოდათ, თავად რომ მოეყვანათ ეს პროდუქცია.
- ✓ ფერმერებს არ აქვთ საკმარისი ცოდნა, რათა დაიცვან თავიანთი [ნიადაგი](#)¹ ეროზიისგან, რაც სულ უფრო ამცირებს მოსავლიანობას. ეროზირებულ ნიადაგს აღდგენა სჭირდება, ეს კი ძვირი ღირს. ბევრს არ შეუძლია სასუქის ყიდვა.

¹ გადადით ბმულზე და გაეცანით მითითებულ სტატიას „ნიადაგთან დაკავშირებული პრობლემები“

რატომ არის ეს მნიშვნელოვანი?

კონფლიქტებთან, კლიმატურ მოკლებთან და ეკონომიკურ კრიზისთან ერთად, პანდემიები დამატებით საფრთხეს უქმნის კვების სისტემებს. სამოქალაქო დაუცველობამ და საკვების წარმოების შემცირებამ ხელი შეუწყო საკვების დეფიციტს და სურსათის მაღალ ფასებს. სოფლის მეურნეობის სექტორში ინვესტიცია გადამწყვეტია შიმშილისა და სიღარიბის შემცირების, სურსათის უვნებლობის გასაუმჯობესებლად, დასაქმების შესაქმნელად და კატასტროფებისა და მოკებისადმი გამძლეობის შესაქმნელად.

ჩვენ ყველას გვსურს, რომ ჩვენს ოჯახებს ჰქონდეთ საკმარისი და ჯანსაღი საკვები. ქვეყანას, რომელსაც ნულოვანი შიმშილის მაჩვენებელი აქვს შეუძლია დადებითი გავლენა იქონიოს ეკონომიკაზე, ჯანმრთელობაზე, განათლებაზე, თანასწორობაზე და სოციალურ სამართლიანობაზე.

ეს არის ყველასთვის უკეთესი მომავლის შექმნის მთავარი კომპონენტი. გარდა ამისა, შიმშილი ზღუდავს ადამიანის განვითარებას, ჩვენ ვერ მივაღწევთ მდგრადი განვითარების დანარჩენ მიზნებსაც, როგორცაა განათლება, ჯანმრთელობა და გენდერული თანასწორობა.

კვების პრობლემა განვითარებულ ქვეყნებში

ჟურნალ National Geographic-ის ერთ ნომერში საინტერესო მოკლე ინფორმაციას წავაწყდით: “რას იწონის მსოფლიო”. გამოთვალეს, რომ ამჟამად დედამიწის მოსახლეობას 3,5 მლნ ტონაზე მეტი ჭარბი წონა აქვს. აფრიკისა და აზიის მოსახლეობა საშუალო მაჩვენებელზე მსუბუქია, ხოლო დანარჩენი – უფრო მძიმე. იქვე ნათქვამი იყო, რომ თუ ყველა ქვეყანამ აშშ-ს მიბაძა, მსოფლიოს მოსახლეობის ჭარბი წონის ნამატი კიდევ ერთი მილიარდი ადამიანის წონას გაუტოლდება.

განვითარებულ ქვეყნებში ინტენსიური სოფლის მეურნეობაა წამყვანი, რაც იმას გულისხმობს, რომ ნაკლებ ფართობზე მეტი პროდუქციის მოყვანა ნაკლებ ფერმერს შეუძლია. სოფლის მეურნეობა აღარ მოითხოვს იმდენ ადამიანურ რესურსს, რასაც ადრე. ტექნოლოგიები უფექტურად ანაცვლებს ათობით ადამიანს, რაც ზოგავს დროსა და სახსრებს, თუმცა ამავე ტექნოლოგიების შეძენა ღარიბ ქვეყნებს არ შეუძლიათ.

როგორი უცნაურიც არ უნდა იყოს, ჭარბი წონის პრობლემა მილიარდ-ნახევარ ადამიანს აქვს და ეს მაჩვენებელი განუხრელად იზრდება. მსუქანთა რიცხვი კი ნახევარ მილიარდს აღემატება.

ნავარაუდევია, რომ ჭარბი წონის პრობლემა უკვე 2022 წლისთვის 2,3 მილიარდ ადამიანს ექნება, ხოლო კიდევ 790 მილიონს – სიმსუქნისა. კიდევ უფრო საინტერესოა, რომ სიმსუქნესა და ჭარბ წონასთან დაკავშირებულ პროგრამებზე მხოლოდ აშშ-ში წლიურად 76 მილიარდი აშშ დოლარი იხარჯება.

შეიძლება ითქვას, რომ ჭარბი წონა უკანასკნელი 50 წლის პრობლემაა, რაც გამოიწვია განვითარებამ. ტექნოლოგიების განვითარების გამო ადამიანს შრომა შეუმსუბუქდა. ტრანსპორტის განვითარებამ და ხელმისაწვდომობამ კი ადამიანს გადაადგილებისთვის დახარჯული ენერგია დაუზოგა. საკვების გამრავალფეროვნებამ, მისმა ექსპორტმა და სწრაფი კვების ობიექტების სიმრავლემ ასევე შეუწყო ხელი ჭარბი წონის პრობლემის მასშტაბის ზრდას. სხვათა შორის, კვლევები მოწმობს, რომ სწრაფი კვების ობიექტების სიახლოვეს იზრდება ჭარბწონიანთა რიცხვი, ხოლო მოშორებით მეტია გამხდარი. ეს გამოკვლევა ტეხასის უნივერსიტეტის სიმსივნური დაავადებების ცენტრმა ჩაატარა და დასკვნები მეცნიერულადაც დაადასტურა.

მიუხედავად ინფორმაციის ხელმისაწვდომობისა სიმსუქნის პრობლემაზე, მას მაინც მზარდი ხასიათი აქვს. სიმსუქნე და ჭარბი წონა კი ისევე საშიშია ჯანმრთელობისთვის, როგორც შიმშილობა და არასაკმარისი კვება. იგი სხვადასხვა ქრონიკულ დაავადებას, სისუსტეს, გულსა და სისხლძარღვებთან დაკავშირებულ პრობლემებს იწვევს, ზრდის II ტიპის დიაბეტის განვითარების რისკს. დიაბეტის ასოციაცია ვარაუდობს, რომ 2030 წლისთვის ამ ტიპის დიაბეტით დაავადებულთა რიცხვი გაორმაგდება.

სიმსუქნეს მდიდარი ქვეყნების დაავადებათა ერთ-ერთ ძირითად მიზეზად მიიჩნევენ.

ჭარბი წონის პრობლემა, რა გასაოცარიც უნდა იყოს, მხოლოდ განვითარებულ ქვეყნებში არ გვხვდება. ჭარბწონიანებს შორის ოკეანეთის მრავალი კუნძულოვანი ქვეყანაა: ნაურუ, მიკრონეზია, კუკის კუნძულები, ტონგა. აქ მოსახლეობის 80% ჭარბწონიანია. ამის ახსნა კულტურული თავისებურებით შეიძლება: სწორედ სიმსუქნე მიუთითებს ოჯახის მაღალ სოციალურ სტატუსზე. აფრიკის კონტინენტზე, მავრიტანიაში, სადაც ძირითადი ბუნებრივი ლანდშაფტი უდაბნოა, გოგონებს აძალებენ კალორიული საკვების ჭამას, რათა გასუქდნენ და სიგამხდრის გამო საქმრომ არ დაიწუნოს.

მნიშვნელოვანია ჯანსაღი ცხოვრებისა და ჯანსაღი კვების მნიშვნელობის ადრეული ასაკიდანვე სწავლება, რაც ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული მომავალი პრობლემებისგან ერთგვარი პრევენციაა.

მე რისი გაკეთება შემიძლია?

თქვენ შეგიძლიათ შეცვალოთ თქვენი ცხოვრება - სახლში, სამსახურში და საზოგადოებაში - ადგილობრივი ფერმერების ან ბაზრების მხარდაჭერით და მდგრადი საკვების არჩევით, ყველასთვის კარგი კვების მხარდაჭერით და საკვების ნარჩენებთან ბრძოლით.

თქვენ ასევე შეგიძლიათ გამოიყენოთ თქვენი ძალა როგორც მომხმარებელმა და ამომრჩეველმა, მოსთხოვოთ ბიზნესსა და მთავრობებს გააკეთონ არჩევანი ცვლილებებისკენ, რომლებიც ნულოვან შიმშილს რეალობად აქცევს. ჩაერთეთ საუბარში, იქნება ეს სოციალური მედიის პლატფორმებზე თუ თქვენს ადგილობრივ თემებში.

- ✓ დააინტერესე და ჩართე სხვებიც, რაც მეტი ადამიანი შეიტყობს შიმშილობის პრობლემაზე, მეტს გაუჩნდება მოქმედების სურვილი;
- ✓ სკოლაში დონაციისთვის რეგულარულად შეაგროვეთ ხოლმე საკვები, რომელიც არაა მალფუჭებადი, რომ დაეხმაროთ ღარიბებს. აარჩიეთ რომელ ორგანიზაციას დაეხმარებით ხოლმე. ეს შეიძლება იყოს მოხუცებულთა, ბავშვთა სახლებს, ან სოციალურად დაუცველების ოჯახზე აიღოთ პატრონაჟი;
- ✓ დაფიქრდი, როგორ დახარჯო დრო სასარგებლო საქმეზე, მოხალისეობრივად ჩაერთე საქვემოქმედო ორგანიზაციების, სასწავლო ცენტრების საქმიანობაში, რომლებიც სოციალურად დაუცველ მოსახლეობას ეხმარება. შენი დრო ფულზე მნიშვნელოვანი შეიძლება იყოს;
- ✓ ფულის ნაცვლად მათხოვრისთვის იქონიეთ ვაშლი, ხილი ან სხვა საკვები, რომელსაც საკუთარი თავისთვის არ/ვერ ყიდულობენ;
- ✓ შეარჩიეთ და წაიკითხეთ წიგნი, ან ნახეთ ფილმი სიღარიბეზე და შიმშილობაზე („ფულისწული და მათხოვარი“, მარკ ტვენი, ანა ფრანკის დღიური“, ფილმი „კატკეს დედოფალი“, „ჩრდილების თამაში“ და სხვა. მოაწყვეთ განხილვა კლასში);

- ✓ დაბალკლასელებს უჩვენეთ ანიმაცია და მოაწყვეთ განხილვა „ასანთის გამყიდველი გოგონა“, ჰანს ქრისტიან ანდერსენის ზღაპრის მიხედვით;
- ✓ შეამცირეთ საკვების ნარჩენები, იყიდეთ იმდენი, რამდენსაც შეჭამთ;
- ✓ როცა არჩევანია, იყიდე „სამართლიანი ვაჭრობის“ სერტიფიკატიანი პროდუქცია.

გამოყენებული ლიტერატურა:

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/>

170 daily actions to transform our world, 2019

<https://sdg.gov.ge/goals-all>

მ.რატიანი, უთანასწორობა საკვების ხელმისაწვდომობის კუთხით, 2015

მ.რატიანი, შიმშილობის გეოგრაფია, 2015

მ.რატიანი, ნიადაგთან დაკავშირებული პრობლემები, 2015

Geography, Garrett Nagle, Briony Cooke, Oxford University Press, 2009

Soil Science Society of America, Annual Report, 2012

http://www.soil-net.com/legacy/advanced/soil_functions.htm